

VAISENHUSIANERBLADET

UDGIVET AF FORENINGEN:

„DET GODE MINDE”

Nr. 9.

København, Juni.

1903.

Gotfred Adolf Exner.

DER gives faa Lærere og Børneopdragere, der har haft saa stor Indflydelse paa deres Elever Livet igennem, som den Mand, hvis Navn staar over disse Linier. Han fødtes den 27. November 1828 i Kjøbenhavn. Hans Moder, hvem han elskede højt, var fra Jylland. Hans Fader, vistnok af czechisk Oprindelse, var Musiker. Fra ham arvede han sit musikalske Naturel; fra Moderen, der altid havde ønsket, at hendes yngste Søn skulde blive Præst, tog han et dybt religiøst Sind i Arv. Exner gik i Borgerdydskolen paa Christianshavn og opnaaede der halv Friplads paa Grund af Flid. En af hans Lærere, den senere Domprovst Gude, skrev i sit Vidnesbyrd om ham: »Han er en af de ædlest Disciple«. Et fremragende Træk i Exners Karakter, parret med hans dybe Religiøsitet, var hans store Kærlighed til Naturen. Da han som ung Mand gik paa Universitetet, faldt hans Øje ud paa den blaa Himmel, hvorunder en Flok Duer kredsede oppe fra et Dueslag, og han sagde da til sig selv i sin Glæde og Begejstring over det skønne Syn:

»Mit Liv skal være en Tilbedelse af Din Herlighed«, et Ord, som han senere gentog hver Morgen efter sin Bøn som et Løfte for Dagens Gerning.

I 1850 indkaldtes Exner som Soldat; men Krigen var da allerede sin Afslutning saa nær, at han ikke kom til at deltage i noget Slag. Derimod gjorde han Forposttjeneste i Sønderjylland, som siden da kom til at staa hans Hjerter saare nær.

I 1856 blev han teologisk Kandidat med Laud. Dygtig Lingvist som Exner var, blev han nu, da hans Studier i Græsk og Hebraisk var endte, opfordret af Professor Hermansen til at begynde paa andre østerlandske Sprog; men han afslog det,

helligede sig fuldstændig til Lærer-Virksomheden med den Tanke senere at blive Præst og blev samme Aar ansat som Lærer ved Det kongelige Vajsenhus.

Her blev »Hr. Exner« — som han altid kaldtes, ogsaa som Forstander — en ualmindelig dygtig Lærer og Børneopdrager og fik en overordentlig Indflydelse paa Børnene, ja, en næsten vidunderlig Magt over baade Drengene og Piger, og det især ved sin Personlighed: sindig og alvorlig, men dog altid mild og venlig færdedes han iblandt os, og hvor vilde vi dog nødigt gøre ham imod eller paadrage os hans Vrede, »det var Synd at gøre ham imod«. Det vidste ogsaa baade Lærere og Elever. De store Drengene havde en Tegnelærer, der var saa rar og god, som Dagen er lang, som man siger; men Disciplin var det ham umuligt at holde i Klassen. Hvor ofte han end paabød Tavshed, førtes der dog straks efter atter højroret Samtale. Naar Taalmodigheden endelig bristede, var hans sidste Tilflugt at sige: »Hvis I nu ikke tier, saa lukker jeg Vinduet op og raaber saa højt, at Hr. Exner kan høre, hvilket Navn jeg nævner«, og straks var der Stilhed for Resten af Timen; ingen vilde udsætte sig for et misbilligende

Ord og Blik af Hr. Exner.

Foruden de lavere Pigeklasser i enkelte Fag underviste Exner de store Drengene og Piger i Dansk, Tysk, Historie og senere i Religion, og hvilke sjældne Evner havde han ikke til at undervise! Selv de dovne og ligegyldige fik hos ham Lyst til at lære noget, det blev dem ligefrem en Fornøjelse at være flittige, og det ikke alene i hans Fag, men ogsaa i de andre Fag, idet han lagde Grunden hos dem til den Visdom: man bliver lykkeligere, gladere og mere tilfreds, jo flittigere man er. Vi glædede os altid til hans Timer, i hvilke han benyttede enhver Lejlighed til at berige vort Forestillingsliv

og aabne vore Øjne for alt, hvad der var sandt, godt og skønt i Aandens og Naturens Verden. Vi kunde henvende os til ham om alt, hvad der laa os paa Hjerte; han afviste os aldrig, hvor dumt vi end kunde spørge; han gik ind paa vore Tanker og søgte at retlede dem paa sin forstandige, milde Maade; intet Under, at vi holdt af ham!

Han lærte os Kærlighed til den danske Litteratur, han læste højt for os Holberg, Blicher (hvor var vi ikke henrykte, naar han læste »E Bindstouw«), Øhlenschläger, Heiberg, Hertz, Hostrup o. fl., udmærket og levende, og gav os derved selv Lyst til at læse. Naar han glædede os med Oplæsning, sad han paa Kathederet, en hel Del Drengene stod omkring ham, og andre sad paa de forreste Borde, lyttende og opmærksomme, som en tidligere Elev, der nu selv er Lærer, skriver: »Enhver Fader kunde være stolt af saadanne Timer midt iblandt sine Børn; men jeg tror heller ikke, at Børn kan lejre sig kærligere om deres Fader, end vi gjorde det om Exner.«

Hans Undervisning i Tysk var ogsaa grundig og dygtig. Han satte som ung Lærer en Ære i at bringe Vajsenhusdrene lige saa vidt i dette Fag som de unge Mennesker, hvem han i Borgerdydskolen forberedte til Studentereksamen; og det lykkedes: ved en Eksamen, der overværedes af Biskop Martensen, oversatte de store Drengene fra Dansk til Tysk uden Forberedelse et Stykke, der valgtes af Censor. En af Eleverne fra de Dage fører endnu en udstrakt tysk Korrespondance uden at have nydt anden Undervisning end Exners, ligesom han ogsaa formedelst disse sine Skolekundskaber i Tysk ansattes hos et Firma i Skotland, der behøvede hans Hjælp til dette Sprog. Den ulykkelige Krig 1864 bevirkede imidlertid, at Exner tabte Lysten til at undervise i dette Fag.

Exner nærrede en dyb Fædrelandskærlighed og forstod at vække den samme Følelse hos Eleverne. En af dem skriver saaledes: »Naar jeg i nogen Maade ejer Kærlighed til Danmark, det danske Folk og det danske Sprog, saa har Exner Æren derfor, han har lagt Grunden dertil. Hvad jeg aldrig glemmer, det var, da Exner gennemgik 48—49—50 for os. Med Ord og med Kridt paa den store Tavle blev Aarene levende for os, og den Dag han sluttede med de Ord: „Da stod Soldaterne atter paa Dannevirke, og Musikken spillede Danmark, dejligst Vang og Vænge, og Sangen blev sunget af et tusindstemmig Kor; gid Fædrelandskærligheden og Fædrelandssangen aldrig maa dø iblandt os!“ ja, den Dag raadede ærlige fædrelandskærlige Følelser i vore Hjerter; har de Følelser til Tider været mindre blomstrende, fra den Dag har de dog aldrig nogensinde været udviskede og vil aldrig blive det«. Engang imellem kom han med sin Violin og lærte os Kæmpeviserne (ogsaa Bellmanske og andre smukke Sange, som han selv havde lært i sin Skoletid); det var hyggelige og fornøjelige Timer, og et ekstra ug fik den, der skrev Kæmpeviserne smukkest af.

Ikke alene i Timerne lærte han os at elske Dan-

mark; i den smukke Sommertid gjorde han paa Ferie dage Fodture med de store Drengene i Københavns Omegn og fortalte ofte om sine egne mange og lange Fodture, som han yndede at foretage ganske alene. Allerede som Dreng vandrede han paa sin Fod til Vallø, hvor hans Skolekammerat Gotfred Rodes Fader boede; derfra spadserede han til Landsbyen Gandløse, hvor han kendte en velstaaende Bonde. For at forkorte Vejen havde han en Mundharmonika med sig og spillede paa den af Hjertens Lyst. Hvor var han glad, naar han mindedes sine Fodture og fortalte om dem med en elskværdig Humor, der fik baade ham og os til at le, og hvor kunde han le hjertelig! Naar Sommerferien kom, drog han som ung Lærer ud paa sine Fodvandring, dels til Sjællands Bøgeskove, dels til Jyllands storslaaede Natur, til Heden og Klitterne langs Vesterhavet. Paa sine ensomme Fodture yndede han at vandre ud paa Danmarks Odde, indtil han stod paa den yderste Spids. Undertiden kunde Vejret paa saadanne Ture være mindre gunstigt, som da han gik paa Sjællands Odde og pludselig blev overfalden af en stærk Regnbyge af Sydvest, der gennemblødte ham til Skindet paa hele venstre Side; men han gik trøstigt videre, til han stod yderst ude paa Griben, og havde da den Tilfredsstillelse, at Blæsten fuldstændig tørrede hans Tøj, inden han naaede tilbage til sit Natteherberge.

Exner beholdt længe sit barnlige Sindelag: han kunde som en Kammerat lege og spøge med Børnene, brydes med de store Drengene, løbe om Kap med dem (selv i en senere Alder), stærk som han var, løfte en lille Pige op til det lave Loft paa 2. Sal i det gamle Vajsenhus eller tage en Dreng »som et Brød« under Armen, kaste med Snebolde — hvor vi kunde overdænge ham med Sne, hvor han lo, og hvor vi var fornøjede! — men saasnart han sagde: »saa!« var al Leg forbi, han var atter vor faderlige Lærer, og vi hans lydige og opmærksomme Børn.

1865 overtog Exner Timerne i Religion i øverste Dreng- og Pige klasse. Vi havde tidligere lært lange Stykker af Balles Lærebog og et helt Kapitel ad Gangen af Apostlenes Gerninger tankeløst udenad og ramsede det op, medens Religionslæreren skældte og gjorde Nar, saasnart han fandt Lejlighed dertil, og den fandt han temmelig stadig; hos Exner blev det som Dag mod Nat. Som Religionslærer virkede han med ualmindelig Dybde og Varme; han øste af den stadig friske Kilde, Bøgenes Bog, og af sit store Kundskabsfond og forstod at meddele deraf til sine Elever uden at komme over i den tørre Opramsen, som aldrig trænger dybere ind. Navnlig var han en Mester i at fortælle Bibelhistorie, og hvad enten det var det gamle Testamente, hvor han især fremdrog de store Kvindeskikkelser, eller det nye Testamente, forstod han at gøre alle Personerne og Tildragelserne levende for os, saa vi lærte det let og lærte det gerne. Mange af hans Elever er ved Konfirmationsforberedelsen blevne bemærkede og roste af Præsten for de Kundskaber,

de havde forud for de andre Konfirmander. Men hvad mere er, han lærte os Vorherre at kende, ikke som den strenge Gud, man var bange for, men som den gode og kærlige Gud, der atter og atter hjalp Menneskene, naar de blot vilde hjælpes af ham. En af Pigerne fra Exners Lærertid skriver: »Religions-timen var altid en god Time, aldrig en Plage; med Kærlighed og Varme søgte han at bibringe Børnene den Tro, i hvilken det var klart, at han selv havde faaet Hvile. Hans Skik undertiden at afslutte Timen med Psalmesang var ogsaa i Stand til at gøre Indtryk paa Barnesindet. For den, som skriver dette, har det i alt Fald været en Kilde til stadig Glæde at tænke paa, naar Sangen efter endt Time i Sommermorgenen lød ud over de grønne Linde i den gamle Skolegaard. De Psalmer, vi jævnligst sang, er blevne mine Venner for hele Livet og har aldrig svigtet mig i tunge Timer.«

Ja, Exner har som Sædemanden saaet mangt et godt Frø i de Børnesjæle, der var ham betroede. Hvad Under, at han vandt sine Elevers trofaste Hengivenhed og Kærlighed, og at de af hans Elever, der nu sidder som Lærere ude i Landet, ser i ham Idealet af en Lærer og stræber at ligne ham i deres Omgang med Børnene og i deres Maade at undervise paa. De mindes ham med Taknemmelighed, og en af dem ender sin Beretning om ham med de Ord: »Exner har været min bedste Vejleder til at elske mit Land og mit Folk, min bedste Vejleder til at elske Vorherre, min bedste Vejleder til at arbejde, min bedste Vejleder i min Skolegerning, min bedste Kammerat.«

(Fortsættes).

Fondet til Opførelse af
»Det gode Minde«s eget Hjem

(Stiftet af Hr. Forstander Gandrup)

har endvidere modtaget fra

»Udgaet Elev«..... Kr. 50.00

Kapitalen er nu Kr. 425, 75 Øre.

Bidrag modtages fremdeles med Taknemmelighed af
BESTYRELSEN.

Den store Skovtur.

SØNDAGEN den 5. Juli foretages Foreningens store Skovtur.

Deltagerne samles Kl. 8 Morgen præcis ved Nordbanestationen og køre med Toget Kl. 8¹⁷ til Hillerød.

Herfra spadseres til det en halv Times Vej fra Hillerød liggende Traktørsted »Skovlyst«, hvor den medbragte Frokost spises.

Tiden mellem Frokost og Middag kan da anvendes enten til et Besøg paa Frederiksborg Slot eller til Spadsere-ture i den smukke, skovrige Omegn.

Middagen, der ligeledes indtages paa »Skovlyst«, finder Sted Kl. 3^{1/2}.

Hjemkørslen tænkes at finde Sted med Toget Kl. 9³⁵.

Prisen for Deltagelse er: Kr. 4,00 for Foreningens Medlemmer, 4,50 for Besøgende indførte ved et Medlem.

Heri er indbefattet Jernbanekørsel, Kaffe efter Frokost samt Middag (2 Retter).

Tegningen finder Sted hos Hr. Rolund, Vesterbrogade Nr. 8, og sluttet Torsdag den 2. Juli i Sommerlokalet.

TORS DAG den 14. Maj holdt vi vort sidste Vintermøde ved Nørrevold. Det ligesom laa i Luften, at der skulde gøres lidt særligt, og efter forskellig improviseret Underholdning fik vi en Bolle Punch.

Det var dog ikke alene Afskeden med Vinteren og vore lyse Sommerforhaabninger, som gav Anledning hertil, men især Glæden over atter — efter en haard Sygdom og et længere Sanatorieophold — at se vor Ven Aksel Hoffmeyer iblandt os. Da vi den Aften med gode Ønsker stødte vore Glas mod hans, tænkte vel de færreste af os paa, at vi Maanedsdagen efter skulde staa ved hans Grav. En ondartet Vending af hans Sygdom bragte ham i Løbet af kort Tid paa Dødslejet, og i Søndags bar hans Kammerater ham til Jorden paa Assistens Kirkegaard; det talrige Følge af gamle og unge vidnede om, hvor agtet og afholdt han var.

»Det gode Minde« mistede i Aksel Hoffmeyer et virksomt Medlem og en brav og fornøjelig Kammerat. Hans Minde vil leve iblandt os.

Sommerlokalet.

DA det har vist sig, at Lokalet i Pilealléen Nr. 16 ikke fuldt ud svarer til Forventningerne, idet Haven som Regel er optaget af en Mængde Fremmede, har Bestyrelsen for at raade Bod paa denne Ulempe besluttet, at Sommerlokalet herefter skal være i Slotskroen (Indgang fra Vesterbrogade). Vi faar her et Lokale samt en mindre Baghave udelukkende til vor Disposition, og er det Bestyrelsens Haab, at Medlemmerne her vil føle sig mere tilfredse.

Det første Møde i Slotskroen fandt Sted Torsdag den 18. Juni.

Torsdag den 16. Juli Kl. 9

opføres i Sommerlokalet:

Vajsenhusianerforeningen »Det gode Minde«s

Sommer-Revu

Amatør-Sommerret i 2 Afdelinger.

PERSONERNE:

Jim, Neger	} Figurer i Karnevalet	} Hr. R. O. LAND, Indehaver af Hans Willumsens Musikforlag	
Dr. Nikolaj			} » K. N. Ø. VESTENBRO, Redaktør af Klang og Sang
X, Præsident			
		} NIELS NIELESEN, Kellner	

1. Afd. Vinterlokale. Et Sideværelse til Salen, Karnevalsaften.
2. Afd. Sommerlokale. En Mødeaften i »Nr. 16«.

Medlemslisten fortsættes i næste Nr.

Plads søges

af en 25-aarig Vajsenhusianer, rutineret Kontorist, dygtig i Tysk og Engelsk, Kendskab til Bogholderi.

Man bedes henvende sig til

Johs. Madsen,
Bernstorffsvej 12 B.
V.

Indmeldelse af nye Medlemmer modtages af Bestyrelsen. — Kontingent 50 Øre maanedlig for Medlemmer. — Bidragydende 4 Kr. aarlig.

Villiam Galleesen.

**Kokes
&
Briket
Import**

12. Ved Stranden 12.

== **Lotterikollektion** ==

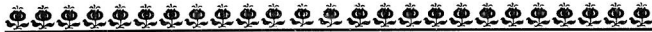
Jacobine Clausen, f. Hesse (Vaisenhusianer)
Skindergade 42.

Kgl. Hof-Smørhandel

H. Svendsen. (Indehaver: Julius Andersen)
St. Kirkestræde 1. Tlf. 1509.

Fineste Smør - Friskeste Æg
forsendes overalt.

Bemærk: Ved faste Ordre efter denne Annonce gives 4 Øre Rabat
pr. Pd. Smør og pr. Snes Æg.

Det danske Kompagni for Spejl- og Vindues-Polering
„Konkurenten“

Møntergade 16, 1. Sal. — Kjøbenhavn K.

→ Telefon 8447. ←

Indehaver: **MARIUS HANSEN.**

AMYKOS.

Henrik Gahns er den eneste ægte, uovertrufne
som Gurglevand, Saarantiseptikum etc. Bør findes
i ethvert Hjem. Prisbelønnet paa 7 Verdensudstil-
linger. Anbefales af de berømteste Læger.

Faas paa ethvert Apothek og i enhver Material-
handel.

Hoved-Depot:

Tordenskjoldsgade 31.
EMIL WARTHÖE.

Thorvald. Bergs Eftf.

Indehaver: **SOPHUS JENSEN.**

Børnedragter.

Telefon 3740. Købmagergade 32. Telefon 3740.

M. TRUELSEN,
CONDITOR.

* Specialitet: Isforretning. *
18 • Klareboderne • 18.

Hvorfor ikke spare
50—100 Øre paa enhver Flaske Vin??

Det er en bekendt Sag, at
AUG. ANDERSENS
danske Vine

ikke kan skelnes fra indførte Vine.

De ere absolut de bedste og mest velsmagende.

Faas overalt.

Fabriken „POMONA“, Slagelse.

Telefon 4131

Telefon 4131

ROLUND & Co.

— Vesterbrogade 8 E —

Møbeludsalg

Tegninger & Overslag leveres paa Anfordring

Værksted: Kong Georgsvej 51

Telefon: Godthaab 452

Vilh. Hansen & Co.
Materialhandel.

Tapet- og Farvehandel.

= Telefon 3017. =

30 Nørrebrogade 30.

København N.